

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 65 0 P 466351 19 Rev
Sarajevo, 22.10.2020. godine

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, u vijeću sastavljenom od sudija: Amre Hadžimustafić, kao predsjednice vijeća, Slavice Čindrak i Fatime Mrdović, kao članica vijeća, u pravnoj stvari tužitelja L. V. B. iz S., ul. ..., protiv tuženih 1. J. R., ul. ..., S., zastupana po punomoćniku Jadranki Jerlagić advokatu iz S., 2. S. R., ul. ..., S., zastupan po punomoćniku Jadranki Jerlagić advokatu iz S., 3. T. P. iz S., ul. ..., zastupana po punomoćniku Adnanu Novo, advokatu iz S., 4. D. V., ul. ..., S. i 5. R. B. ul. ..., zastupan po punomoćniku Alenu Nakić, advokatu iz S., radi naknade štete, v.sp. 500.000,00 KM, odlučujući o reviziji tužiteljice na presudu Kantonalnog suda u Sarajevu broj: 65 0 P 466351 17 Gž 2 od 30.11.2018. godine, u sjednici vijeća održanoj dana 22.10.2020. godine, donio je slijedeću:

P R E S U D U

Revizija se odbija.

O b r a z l o ž e n j e

Prvostepenom presudom Općinskog suda u Sarajevu broj: 65 0 P 466351 14 P od 28.02.2017. godine tužiteljica je odbijena sa tužbenim zahtjevom da joj tuženici, solidarno nadoknade nematerijalnu štetu u iznosu od 500.000,00 KM, sa zateznim kamatama počev od dana donošenja presude do isplate, po stopi predviđenoj Zakonom o visini stope zatezne kamate i nadoknade troškove parničnog postupka u roku od 30 dana pod prijetnjom prinudne naplate.

Istom presudom tužiteljica je obavezana prvotuženom i drugotuženom naknaditi troškove parničnog postupka u iznosu od 4.715,04 KM, trećetuženoj u iznosu od 4.317,30 KM i petotuženom u iznosu od 4.317,30 KM, sve u roku od 30 dana pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

Drugostepenom presudom Kantonalnog suda u Sarajevu broj: 65 0 P 466351 17 Gž 2 od 30.11.2018. godine žalba tužiteljice je djelimično uvažena i prvostepena presuda preinačena na način da je tužbeni zahtjev odbijen za iznos od 50.000,00 KM, umjesto iznosa od 500.000,00 KM.

U preostalom dijelu prvostepena presuda je ostala neizmjenjena.

Blagovremeno podnesenom revizijom tužiteljica pobija drugostepenu presudu zbog povreda parničnog postupka i pogrešene primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se revizija usvoji, pobijana presuda preinači i obavežu tuženi na solidarnu naknadu nematerijalne štete sa zakonskim zateznim kamatama.

Trećetužena je podnijela odgovor na reviziju s prijedlogom da se revizija odbije kao neosnovana.

Ispitujući pobijanu presudu u granicama razloga navedenih u reviziji i po službenoj dužnosti u smislu odredbe člana 241. Zakona o parničnom postupku¹ (u daljem tekstu ZPP), ovaj sud je odlučio kao u izreci iz sljedećih razloga:

Revizija nije osnovana.

U odnosu na prigovore revizije da su pred drugostepenim sudom učinjene povrede postupka iz člana 230. ZPP jer je odlučeno o žalbi tužiteljice na njenu štetu, vijeće ovog suda nalazi da nisu osnovani.

Naime, odlučujući o zahtjevu tužbe prvostepenom presudom odbijen je tužbeni zahtjev tužiteljice u cjelosti, ali je navedeno da se odbija zahtjev za isplatu iznosa na ime naknade nematerijalne štete u visini od 500.000,00 KM. Po žalbi tužiteljice, drugostepeni sud svojom odlukom djelimično uvažava žalbu tužiteljice i prvostepenu presudu preinačava na način da tužbeni zahtjev odbija za iznos od 50.000,00 KM, umjesto 500.000,00 KM, uz obrazloženje da je tužiteljica u toku postupka snizila tužbeni zahtjev, pa da stoga treba odbiti tužbeni zahtjev koji je snižen. Revidentica ne navodi kako je takva odluka preinačena na njenu štetu, niti navodi kako je takva povreda ako i postoji utjecala na pravilnost i zakonitost donesen odluke, u smislu člana 209. ZPP-a.

Stoga je vijeće ovog suda ocijenilo da ovi revizijski prigovori nisu osnovani i da nije povrijeđena odredba na koju revizija ukazuje u smislu člana 209. ZPP-a.

U odnosu na prigovore pogrešne primjene materijalnog prava revizijski sud je pošao od činjenica utvrđenih u postupku:

- tužiteljica je kao advokat u drugoj parnici pred Općinskim sudom u Sarajevu br. P-4393/05 od 23.05.2007. godine zastupala oca drugotuženog M. R. kao tužitelja, u kojem postupku je donesena pravosnažna presuda i udovoljeno tužbenom zahtjevu, a ona je kao advokat napravila troškovnik za zastupanje, koji je glasio na ukupan iznos od 30.025,00 KM;
- Tužiteljica je zatim posebnom tužbom protiv prvo i drugo tuženika kao nasljednika umrlog M. zatražila naknadu tih troškova, pa su presudom zbog propuštanja br. 65 0 P 181847 11 P od 01.04.2011. godine, prvo i drugo tuženi obavezani da tužiteljici isplate na ime troškova zastupanja 17.325,00 KM;
- u postupku po prijedlogu tužiteljice kao tražioca izvršenja na osnovu naprijed navedene pravosnažne sudske odluke, doneseno je rješenje o izvršenju br. 65 0 I 210903 11 I od 23.12.2011. godine i naložena prinudna naplata;
- 19.01.2012. godine tuženici pod br. 1 i br. 2 kao prijavitelji, a tužena pod br. 3 kao njihov punomoćnik, a tuženi pod br. 4 i br.5 kao svjedoci, su Kantonalnom tužilaštvu Kantona Sarajevo podnijeli krivičnu prijavu protiv tužiteljice za krivična djela prevare, zloupotrebe položaja i lihvarstva;
- 26.03.2014. godine tužiteljica je saslušana u Odsjeku krim. policije Centar Sarajevo;
- 27.08.2014. godine Kantonalno tužilaštvo KS je obavijestilo tuženike da je donesena naredbu o nesprovođenju istrage protiv L. B., jer se u radnjama prijavljene nisu stekla obilježja krivičnog djela, već da se radi o građansko-pravnom, odnosno obligacionom odnosu;

Tužiteljica svojom tužbom traži od tuženika koji su učestvovali u podnošenju krivične prijave protiv nje, da se solidarno obavežu nadoknaditi joj nematerijalnu štetu koja se ogleda

¹ "Službene novine F BiH", br. 53/03, 73/05 i 19/06;

u trpljenju duševnih bolova zbog povrede časti i ugleda, kao prava ličnosti. Svojom tužbom je tražila isplatu štete od 500.000,00 KM, a zatim je u toku postupka povukla tužbeni zahtjev do ukupnog iznosa od 50.000,00 KM, precizirajući ga na iznos od 30.000,00 KM za povredu ugleda i časti i 20.000,00 KM za duševne bolove. U osnovi tužbeni zahtjev se zasniva na tvrdnji da su prvo i drugo tuženi kao štetnu radnju počinili lažno prijavljivanje tužiteljice za razna krivična djela, u čemu im je pomogla trećetužena kao advokat, a četvrtetuženi i petotetuženi kao svjedoci koji su dali pismene izjave. Iako je donesena naredba kojom se neće sprovesti istraga, tužiteljica je trpila duševnu bol zbog povrede časti, ugleda i ličnih prava.

Prvo i drugo tuženi su osporili tužbeni zahtjev navodeći da je tužiteljica bila advokat u ranijem postupku njihove porodice, ali da je nejasno kako je mogla biti donesena presuda zbog propuštanja kada su oni na istoj adresi, a tužbu nisu nikada primili, da je isplata troškova zastupanja sa tužiteljicom bila prvo dogovorena predajom 1.000 m² zemljišta, ali se tužiteljica predomislila, pa su oni prodali to zemljište i isplatili je u ukupnom iznosu od 15.000,00 KM, što su potvrdili i svjedoci četvrtetuženi i petotetuženi pismenim izjavama, da je u izvršnom postupku br. 65 0 I 210903 11 I od 12.01.2012. godine donijeto rješenje da se troškovi postupka naplate od imovine prvo i drugo tuženika, što je i izvršeno, pa su troškovi zastupanja dva puta plaćeni. Međutim, iako su ti troškovi dva puta plaćeni, tužilaštvo nije našlo osnova za krivičnu odgovornost tužiteljice, što ne znači da ista nije i odgovorna, a da oni kao tuženici trpe duševnu bol jer ih se prikazuje kao „nepoštene“.

Trećetužena je osporila tužbeni zahtjev navodeći da je pružajući pravnu pomoć sačinila krivičnu prijavu za prvo i drugotetužene kao advokat i da je članom 26. Zakona o advokaturi štiti od materijalne odgovornosti za takve radnje. Osim toga budući da je tužiteljica i saslušana u Policijskoj upravi ukazuje da je postojala osnova sumnje inače se ne bi ni poduzimale te predistražne radnje.

Četvrto tuženi nije dao odgovor na tužbu.

Petotetuženi je osporio urednost tužbe i istakao nedostatak njegove pasivne legitimacije, te da nema uzročne veze radnji koje tužiteljica navodi sa njim.

Sporno pravno pitanje se odnosi na pravo lica protiv kojeg je podnesena krivična prijava o sumnji na izvršenje krivičnog djela koje se otkriva i goni po službenoj dužnosti od strane nadležnog tužilaštva, da traži nematerijalnu štetu zbog duševnih bolova koje je trpilo zbog povrede časti i ugleda, te prava ličnosti, od prijavitelja, njihovog advokata i svjedoka koji su potvrdili neke činjenice, iako je predistražni postupak obustavljen.

Prije svega je važno naglasiti da je osnov potraživanja naknada (nematerijalne) štete. Kako se radi o subjektivnoj odgovornosti za štetu, to se primjenom člana 154. stav 1. u vezi sa članom 158. ZOO, u postupku trebala dokazati, štetna radnja, šteta, krivnja tuženika za štetu, kao i uzročna veza između štetne radnje i štete.

Tužiteljica je dokazala da su tužitelji na naprijed navedeni način poduzeli radnje koje ona smatra štetnim, prijavljivanjem i podnošenjem krivične prijave nadležnom tužilaštvu za izvršenje krivičnih djela.

Krivnja postoji kada je štetnik prouzrokovao štetu namjerno ili nepažnjom. U konkretnom slučaju, budući da je u odnosu na troškove postupka iz druge parnice donesena presuda zbog propuštanja, a da je u ranijem periodu tužiteljici bila izvršena određena isplata, o čemu su se izjasnili i četvrto i petotetuženi u pismenim izjavama, radnja prijavljivanja sumnje na izvršenje krivičnog djela sama po sebi nije dokaz da su tuženici imali namjeru ili postupili sa nepažnjom i time nanijeli tužiteljici duševnu bol zbog povrede časti i ugleda.

Nadležni tužilac utvrđuje osnovanu sumnju za izvršenje krivičnog djela, koje se goni i otkriva po službenoj dužnosti, na osnovu saznanja (član 45. stav 1 a) ZKP-a FBiH²), a saznanja se mogu dobiti i prijavljivanjem, zbog čega je pravilan stav nižestepenih sudova da nije dokazana krivnja tuženih.

Da bi se utvrdila namjera ili nepažnja za nanošenje štete tužiteljici, ista je morala biti dokazana (kao što je presuda o odgovornosti za krivično djelo lažno prijavljivanje iz člana 347. KZ FBiH) ili neki drugi dokaz, jer navedene radnje koje se odnose na dvostruku naplatu troškova zastupanja tužiteljice kao njihovog advokata, ne dokazuju tu namjeru ili nepažnju, već predstavljaju njihovu sumnju koju su, provjerom u nadležnom organu, tuženici, ali i tužiteljica, otklonili.

Odredbom člana 200. stav 1. ZOO propisana je mogućnost da, za pretrpljene duševne bolove zbog povrede ugleda i časti ili prava ličnosti, sud može dosuditi pravičnu novčanu naknadu pri čemu treba voditi računa o značaju povrijeđenog dobra i cilju kome služi ta naknada, međutim, sudovi su pravilno zaključili da tužiteljica nije dokazala štetu, ni odgovornost tuženika za istu, zbog čega je pravilno primijenjeno materijalno pravo, kada je odbijen tužbeni zahtjev u cjelosti.

Kako u postupku pred drugostepenim sudom nisu učinjene povrede postupka iz člana 209. ZPP, a materijalno pravo je pravilno primijenjeno, to je vijeće ovog suda, primjenom člana 248. ZPP, reviziju odbilo kao neosnovanu.

Kako stranke u ovom postupku nisu tražile revizijske troškove to o istim nije ni odlučeno.

Predsjednica vijeća
Amra Hadžimustafić, s.r.

² Služben novine FBiH, br. 35/03, 37/03, 56/03, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09, 12/10, 8/13, 59/14...